

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทบาทหน้าที่ของบรรจุกภัณฑ์ นอกจากจะเป็นการรองรับสินค้า รักษาคุณภาพสินค้าแล้ว ยังมีหน้าที่สำคัญคือการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค (Consumer Appeal) และช่วยสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้า และทำหน้าที่เสมือนพนักงานขาย รวมไปถึงโฆษณาสินค้าไปด้วย ดังนั้นการออกแบบบรรจุกภัณฑ์จึงสามารถดึงดูดความสนใจให้เกิดการซื้อสินค้าได้ (ประชิด ทิณบุตร, 2538) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบคือ เรื่องการออกแบบรูปร่างของบรรจุกภัณฑ์และการเลือกใช้สีในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคที่มีต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ

การออกแบบบรรจุกภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง จะส่งผลให้ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าโดยเลือกที่ดีไซน์ของบรรจุกภัณฑ์เป็นหลัก บรรจุกภัณฑ์ที่มีดีไซน์แปลกใหม่และมีประโยชน์ใช้สอยมากกว่า เปิดปิดสะดวกกว่า สวยงามกว่า จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิต โดยจะทำให้ผู้บริโภคคิดว่าสินค้าที่อยู่ในบรรจุกภัณฑ์มีคุณภาพมากกว่าของคู่แข่ง ดังนั้นการที่ผู้บริโภคมีทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของเราไปในทางที่ดีกว่าของคู่แข่งก็ย่อมเป็นการเพิ่มมูลค่าและภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้มากยิ่งขึ้น และยังถ้าสินค้าภายในมีคุณภาพด้วยแล้วก็จะเกิดการบอกต่อ ๆ กันไปจากปากของผู้บริโภค (สิทธาศิริ. 2558)

ในด้านบรรจุกภัณฑ์เนื่องจากนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศของรัฐบาล ในด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ อาทิ ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้การออกแบบและสร้างสรรค์ เป็นต้น รวมไปถึงการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็งจนสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดของผลิตภัณฑ์ OTOP คือ ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตนเอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำการพัฒนาจนกลายเป็นสินค้าที่สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่ม

กลุ่มแม่บ้านเกษตรมหาสวัสดิ์ เป็นกลุ่มแม่บ้านที่รวมตัวกันผลิตสินค้า OTOP ตั้งอยู่ที่ 8/2 หมู่ 3 บ้านศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม 73170 เริ่มจัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลได้แนะนำ โดยแนวคิดของผลิตภัณฑ์ OTOP คือ ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตนเอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำการพัฒนาจนกลายเป็นสินค้าที่สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่ม

การรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกษตรมหาสวัสดิ์ ทำกิจกรรมแปรรูปผลผลิตเกษตร ปัจจุบันผลิตและจำหน่ายข้าวตัง ผลไม้หยี กล้วยตากและไข่เค็มเสริมไอโอดีน ซึ่งมีปัญหาและสภาพความต้องการเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันคือ กลุ่มข้าวตังในเรื่องของการยืดอายุการเก็บของข้าวตังให้นานขึ้นกว่าเพื่อเพิ่มเวลาในการเก็บรักษาทั้งในส่วนผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมไปถึงขนาดและรูปทรงบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ทันสมัย ไม่เข้ากับการดำรงชีวิตในปัจจุบันและการแตกหักของบรรจุภัณฑ์เดิมที่ใช้บรรจุข้าวตังสด จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทางกลุ่มแม่บ้านเพิ่มราคาขายสินค้าไม่ได้

ภาพที่ 1.1 บรรจุภัณฑ์ข้าวตังแบบเดิมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรมหาสวัสดิ์ก่อนการพัฒนา

ภาพที่ 1.2 การแตกหักของบรรจุภัณฑ์เดิมที่ใช้บรรจุข้าวตังสด

ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรมหาสวัสดิ์แทนที่บรรจุภัณฑ์แบบเดิม เพื่อให้ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้แก้ปัญหาและเป็นประโยชน์ในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ รวมถึงเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าในด้านต่าง ๆ ในแก่เจ้าของผลิตภัณฑ์ต่อไป และสร้างโอกาสและรายได้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเศรษฐกิจชุมชน

ในการวิจัยเรื่องนี้ใช้บทบาทสำคัญของบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากบรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมการขาย กระตุ้นยอดขายให้เพิ่มขึ้น ในเวลาเดียวกันมีโอกาสลดต้นทุนสินค้าด้วย อันจะนำไปสู่การมีผลกำไรมากขึ้นอันเป็นเป้าหมายของทุกหน่วยงาน เนื่องจากในปัจจุบัน

ผู้บริโภคใช้เวลา น้อย ณ จุดขาย ในขณะที่มีสินค้าในลักษณะเดียวกันให้เลือกมากมาย ด้วยเหตุนี้ บรรจุกฎบัตรจำเป็นต้องออกแบบ ให้ได้รับความสนใจและโดดเด่น เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์ที่เราผู้ผลิตให้มากขึ้น (Sam Ashe-Edmunds, 2018) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ความต้องการบรรจุกฎบัตรสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

1.2.2 เพื่อพัฒนาบรรจุกฎบัตรสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

1.2.3 เพื่อทดสอบตลาดของบรรจุกฎบัตรจากกลุ่มผู้บริโภคสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาบรรจุกฎบัตรสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 การออกแบบบรรจุกฎบัตรเพื่อบรรจุกฎบัตรสินค้า OTOP ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ได้แก่ บรรจุกฎบัตรข้าวตังสด

1.3.2 ประชากรของการวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการบรรจุกฎบัตรสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สินค้าของกลุ่ม

1.3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการบรรจุกฎบัตรสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สินค้าของกลุ่ม โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เก็บข้อมูลโดยการทำ Focus Group Discussion จากแบบสัมภาษณ์ความต้องการบรรจุกฎบัตรสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

1.3.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสิ่งพิมพ์และบรรจุกฎบัตร โดยเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานในด้านการออกแบบสิ่งพิมพ์และบรรจุกฎบัตรในสถานประกอบการ จำนวน 5 ท่าน ทำการประเมินต้นแบบของบรรจุกฎบัตรที่พัฒนาขึ้น โดยแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการออกแบบบรรจุกฎบัตรสินค้า OTOP เป็นแบบประเมินความคิดเห็น 5 ระดับ

1.3.5 ประชากรของการวิจัยที่ใช้ในการทดสอบตลาด ได้แก่ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

1.3.6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบตลาดเป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ แบบมาตราวัด 5 ระดับ ตามแนวทางของ Best, John W. (1977)

1.3.7 ตัวแปรที่ศึกษา

1.3.7.1 ตัวแปรต้น คือ บรรจุภัณฑ์สินค้า OTOP กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

1.3.7.2 ตัวแปรตาม คือ ผลของการทดสอบตลาดโดยใช้ความพึงพอใจของผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ผลของการทดสอบตลาดโดยใช้ความพึงพอใจของผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันจำแนกตาม เพศและอายุ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์: กลุ่มแม่บ้านในจังหวัดนครปฐมได้บรรจุภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของกลุ่ม รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์กลุ่มได้ สามารถทำให้รายได้มากขึ้นด้วยอีกทางหนึ่งและมีช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

1.5.2 ด้านวิชาการ: ได้รู้กระบวนการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และเป็นแนวทางในผลิตพัฒนาบรรจุภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 บรรจุภัณฑ์ เป็นบรรจุภัณฑ์ ที่เป็นของกลุ่มแม่เกษตรกรรมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ข้าวตังสด

1.6.2 ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสิ่งพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ คือ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์กลุ่มแม่เกษตรกรรมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบ ผ่านทางแบบประเมิน จำนวน 5 คน

1.6.3 การทดสอบตลาดบรรจุภัณฑ์ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้บริโภค ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มแม่เกษตรกรรมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบ ผ่านทางแบบสอบถาม จำนวน 200 คน